

Observatoriulu ese de done ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multa pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tasanrulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 61.

— Sibiu, Mercuri 29/10 Augustu. —

1881.

Politic'a remaniloru din monarchia, falsificata in Budapest'a.

Pre candu la Bucuresci condamna, la Budapest'a falsifica. De candu s'au terminatu alegerile dietei unguresci au trecut 5 septemani. In alegeri au invinsu prin cele mai multe colegie locuite de romani, candidatii ministeriali ajutati de intregulu apparatusu administrativu, cu bani, betii, cu panduri si gendarmi, cu arestari si batai cumplite, precum s'a potutu convinge tota lumea. Ei, bine, a triumfatu maciuc'a si beti'a: ce mai vreti cu romanii?

De cinci septemani romanii cei batuti si trantiti la pamentu turbura somnulu celor mai de frunte diarie unguresci. Din partea romaniloru abia se mai aude unu gemetu surdu si suspine innecate; ei nu mai pot pronuntia nici macaru formul'a gladiatoriloru din aren'a amphitheatrului Romei: Ave Caesar, morituri Te salutant! Dara nu scimu cum se face, ca press'a unguresca nu mai pote se audia si se suferi nici chiaru acelu gemetu alu sclaviloru legati de pitiore si trasi din arena la o parte din vederea spectatoriloru resturnati a lenea in bancile loru. Acuma, dupace au triumfatu, unii aplica sarcasmulu celu mai ardiatoriu, ce semena cu alu sicariiloru siciliani, cari dupace te injunghia, iti si striga la urechia: Crepa! Altii se turbura, ca-ci au cutediatu romanii se intre in arena ca romani, pentru-ca daca ar fi intratu ca renegati, ei ar fi invinsu, apoi, victori'a loru ar fi celebrata trei ani intregi ca victoria magiara in limb'a magiara, si apoi in totu periodulu acela nu 'iar fi mai insultatu nimeni de dacoromanisti tradatori de patri'a, nici 'iar fi amenintiatu cu §§-ii noului codice penale ungurescu.

Dara „Pesti Napló“ cu partid'a sa compusa din aristocrati cari sciu carte mai multa decatu altii, pune cestiunea romanésca din nou asia, precum o pusesera austriacii dupa inchaierea dualismului, pre candu domnia in Vien'a baronulu (mai apoi comite) Beust, éra in B.-Pest'a com. Andrassy. Sciti cu totii, ca pe atunci au pus pe professorulu Roesler, ca se scria despre originea poporului romanescu cu tendentia politica, in acelu

intielesu, ca acestu poporu semi-selbaticu pre langa ce s'ar trage din elementele cele mai de nimicu ale imperiului bizantin, apoi aici in Daci'a si in Panoni'a este si veneticu, adunatura de ómeni nomadi, cari s'au stracuratu in acestea tieri pintre magiari si sasi multa mai tardiu, pe furis, pe subt ascunsu, hotiesce. Sciti totu asia de bine, ca dn. Hundsdoerfer prefacutu in Hunfalvi, avu totu acea missiune de a scote pe romani de venetici, cari au ocupatu aceste locuri intinse dintre Dunare, Tis'a si Carpati, fara scirea nimeni, ca si cum aru fi venit pe sub pamentu, pana candu se pomenira cu câteva milione, cari acum au inperitenti'a se duca o vietia propria, nu din grati'a ungurilor si a germaniloru, ci din grati'a lui D-dieu. Mai de curendu apoi dete si dn. Joanu Slavici aristocratiloru dela „P. Napló“ materialu nou de a se ingrija de aspiratiunile romanesci ca de nu sciu ce periculu mare politicu. Relevandu apoi sofismele lui Roesler inpenate cu ale lui Hunfalvi, amesteca cu acestea si câteva ipoteze forte curiose de ale lui Slavici, ajunge la conferenti'a generale din 12—14 Maiu, la care alatura si program'a mitropolitulu Mironu Romanu, apoi din toate acelea compune unu quodlibet prea acomodat, ca se lu dea cineva intre Gaciturele de siacu, precum da mai de multe ori „Famili'a“ si alte diarie germane ilustrate sub titlu de Rösselsprung. Atata numai, ca celu puçinu din sariturele de capra negra ale lui „P. N.“ sunt totu atatea falsificari istorice din cele mai cutediatórie, pana chiaru in dilele nostre. Din tote, falsificarea cea mai nostima cum dicu grecii si mai gogonétia este aceea candu se dice, ca fericitulu mitropolitu Andreiu Siaguna fusese passivistu si capu alu passivistiloru, candu tier'a intréga scie si cunosce, ca una din maximele politice ale acestui mitropolitu a fostu: a merge totdeauna cu gubernulu, ori-care ar fi acela; precum este cunoscuta si mult'a suparare a repausatulu din caus'a vatariloru de resistentia passiva in adunarile electorale dela 1869 si 1872. Acestea erau convictiunile sale politice, si ca convictiuni cei ce se afla in vietia sunt datori se i le recunósca de atari, era nu se le falsifice.

Din sofismele lui „P. N.“ mai ese inca o curiositate monstruosa. Elu recunósce latinitatea limbei romanesci, sustine inse ca romanii sunt de origine arnauti. Asia dara nu mai multa slavi, ca mai inainte, ca-ci e periculu de a intra in apele panslavismului; dara se nu tinemu nici la cunoscut'a latinitate, pentruca prea ne-amu inganfa si infoia, ci se facemu bine se lapedamu numele de romanu, se ne numimu puru si simplu arnauti-magiari, si atunci se fimu prea siguri de cea mai sincera si ferbinte iubire, protectiune, gratia si favóre, indata ce nu vomu mai fi.

Atacurile indreptate asupra originei nostre si a dreptulu nostru de a existe in acésta monarchia, sunt asia dese si violente, in catu daca relevamu si noi uneori câte unulu din acelea, o facemu numai spre a indigita semnele timpului; ca-ci buna-óra chiaru si acuma, in acestea dile, semena forte, ca éra mai bate unu ventu, ce nu place nici la lobonti nici la curuti. Mai intrevinu câteodata si espectoratiuni cu totulu intempestive, ca si cele din dilele trecute dela Bucuresci si Ploiesci, care se reproducu in tote diarele magiare si prin acésta provoca pe organele statulu ungurescu la mesuri repressive, violente, care apoi se spargu tote in capetele romaniloru, éra press'a din B.-Pest'a, anume cea ungaro-germana („Pester Lloyd“ „N. Pester Journal“ etc.) grabesce a instraina cu totulu opiniunea publica européna de catra poporulu romanu din monarchia, si apoi ce este mai tristu, ca acei ce irrita si amerintia, nu ingrijescu intru nimicu se justifice procedur'a loru in ochii popóraloru europene.

Celu care voiesce se cunósca mai de aprópe misielós'a manopera a lui „P. Napló“ et Compania, o pote afla in Nrii sei dela 2 Augustu inainte.

Scaramusie diaristice.

Redactorii diarielor politice cãti tragu in juguri grele, in canicula mai alérga si ei dintr'o tiéra in alt'a, dela o baia la cealalta. Nu scimu daca redactorulu dela „Kelet“ dorme necurmatu in canicula, sau ca este absentu; ceea ce vedemu este, ca in cãtiva Nrii ai sei din urma intrara multe

Foisiór'a „Observatoriului“.

La a. 1784 si la a. 1849.

Si tacuisses Philosophus mansisses.

VI.

O marturisire stórsa cu sul'a in cóste.

(Urmare.)

Intr'aceea sosiau neintreruptu ómeni din Abrudu, cari ne-au spus, ca n'a fostu adevératu sgomotulu despre apropiarea unei armate magiare.

— „Lauda Domnului — dise mam'a — mâne ne întórcemu acasa si éra voru fi tote uitate“.

De odata intra unu trimisu alu Jancului, care ne face cunoscuta trist'a scire, ca mai multi lãnceri au intratu la cas'a nóstra, au tocatu pe pazitoriu in capu, au spartu buțile cu vinulu, care lu carau cu palariile, si dupa-ce s'au inbetatu au jefuitu tote cele, in catu nu numai n'a ramasu nimicu, dar au dusu si usile si ferestrele, tote mobilele etc.; cu unu cuventu, acele odaí nici nu mai sunt de locuitu.

Amu remasu cu totii incremeniti.

— Vai de mine! cum se pote cá Romãni se ne jafuiesca pe noi, disera parintii mei. Totu ce amu agonisitu in vietia nóstra, si ce amu ereditu dela parinti, amu perdutu in unic'a di; suntemu seraci, disera ei.

Evenimentele cari in aceste 2—3 dile se peróndara unele dupa altele, au fostu atátu de ingrozitóre, încatu eramu cu totii ca inmarmuriti; in cele d'ãnteiu momente nici cá fuseram in stare a cuprinde cu mintea, intréga nefericire ce ne-a ajunsu.

Ni se paré imposibilu asia ceva.

— Nu ve superati domniloru, — dise tieranc'a, o femeia de tréba — dóra nu va fi tocma asia reu; bata'i Ddiu se'i bata, hoti de ómeni, se cutedie ei se faca asemenea lucrú.

Éta am facutu o mamaliga buna, sciu ca sunteti flaméndi; pofiti.

— Mãncati — dise mam'a — ca-ci altceva n'avemu, si au eruptu intr'unu plãnsu teribilu. Apoi observandu consternarea nóstra, s'a reculesu, si a continuatu: mãncati, mamalig'a e buna, si lingurele, de si sunt de lemn, dar sunt nóue, n'a mãncatu nime cu ele; alte n'avemu.

— Acestu cuventu din urma, m'a strabatutu cá o sagéta. Biét'a mama, cându ducea lingur'a de lemn la gura, ochii i se impleau de lacrimi.

M'am trãntitu pe nisce paie, josu pe podele. Sermanii parinti tota nótea se svircoleau, si suspinau. — Unde ajunesera ei din buna starea si comoditatile loru!

Mam'a a fostu silita a imprumutá o camasia dela tieranca; éra pantofii mei de lacu, de marsiulu pe josu, in tina, rumpédu-se si fiindu-cã toti caltiunarii erau omoriti si jafuiti, am fostu silitu se ámbli vre-o 8 dile in opinci; — eram in cilindru, in quecker si in opinci.

Cine n'a trecut insusi — cá omu maturu — prin o rescóla, se nu se incerce a dá definitiunea rescólei, insurectiunei, revolutiunei sãngeróse. Sau de a si trecut, dar a fostu unu „omnia mea mecum porto“, se nu voiesca a descrie nefericirile, pe cari le indura o familia intr'o asemenea catastrofa.

Abia am asteptatu se se faca diua; am pornitu calare, la Abrudu, cá se vediu eu cu ochii mei, cele intemplete.

Voiau crutiá pe cetitori, precum si pe mine, cu descrierea inpressiunei, ce am simtitu, vediendu odaile, camar'a, podulu, pivnitiele, gradulu, cotetiele de porci si de alte animale de casa, sioprónele, granariulu, tota curtea si gradin'a devastata astfeliu, in catu nu numai cá n'au ramasu usi si ferestri, dar si paratii erau doboriti pentru câte unu cuiu sau pironu in pretiu de vre-o cãti-va cruceri, pe care nu lu poteau altcum scóte. Butile sparte, vinurile si vinarsulu, cursu pe josu. Unu aspectu iníoratoriu si revoltatoriu. Cei morti erau inea totu la acelu locu.

Totu asia au patitu-o Joanu Boeriu, primariulu orasiului si vice-prefectulu lui Jancu; fratele seu

Vasilie Boeriu medicu primariu montanu; Josifu Remetei apotecariu, toti proprietari cu stare mare; precum si alte multe familii romãnesci.

Sub inpressiunea acestui tablou, si vediendu acuma nefericirea familiei nóstre in tota golatatea sa, m'am intorsu indereptu la Cãmpeni. Fugiam intr'o fuga nebunésca, me goniau cugetarile mele, de cari voiam se scapu.

O convulsione mi-a cuprinsu fiinti'a, eram revoltatu. Abia asteptam se sosescu la parinti; aveam se le spunu unu mare lucru.

Cã n'avemu nimicu? Nu! acést'a ei o sciau.

Dar ce aveam se le spunu? Nu sciam nici eu.

Ceva lucru mare...

Intrãndu in odaia si vediendu sórtea parintiloru, starea iritata a spiritulu meu isi ajunse culmea.

— Esti bolnavu? dise mam'a cu dulcétia.

— Nu; bolnavu e sufletulu meu, disei, si vulcanulu a eruptu: Ce! ei se ve jafuiasca pe voi, si se ne bat-jocóresca? Dóra nu sunteti destulu de buni Romãni? Se pote se fia cineva si mai bunu Romãnu decatu voi? Alte popóra se falescu cu asemenea ómeni; ai nostri ne jafuescu“.

— „Asculta!“ dise tat'a.

— „Nu ascultu nimicu! Nu mai vreu se sciu de Romãni de adi incoló; mi-am iubitu neamulu, precum arare-ori se va intemplá se iubésca cineva. Cu catu érá Romãnu mai strantiosu, cu atáta lu iubeam mai tare; ilu credeamu mai nefericitu. Voi astufeliu m'ati crescutu pe mine. Acuma ii despretiuescu. Nu mai vreu se fiu Romãnu; mi-e rusine a fi Romãnu. Cá se me facu obeal'a si instrumentulu altora, sum si prea moralu, si prea falosu; voiu trece de a dreptulu in castrele straine; imi voiu schimbá si numele; vreu se uitu cá am fostu odata romãnu“.

— Mam'a si-a acoperitu ochii cu ambele mãni, si au eruptu intr'unu plãnsu amarú: „Am perdutu multu, forte multu, dar n'am perdutu totu, — dise ea — eu am proprietatea mea in Zlatna, tatalu teu are minele de auru in Rosi'a, Corn'a si Buciumu; are salariulu

secaturi copilaresci. Apucat-a redactiunea pe mani de baiati? Intre alte nimicuri „Kelet“ tine, că lectiunea data de „Telegrafulu“ din Bucuresci „Observatoriului in cestiunile noastre nationali „va fi fostu asia de aspra si justa, in cătu acestuia nu 'ia datu man'a se o reproduca, ci numai se o respinga. Nimicu mai simplu pentru „Kelet“, decâtu se o traduca Enyedi alu loru dela Bucuresci. Precum acela isi bate jocu in termini tiganesci „de armat'a romanésca cu opinci“ („Kelet“ Nr. 174), pôte face si celalaltu servitiu. Daca noi nu reproducem articlii de aceia din unele diarie de ale Romaniei, caus'a este cu totul alta: procurorulu, care ne-ar sari la momentu in capu si ar cere dela gubernulu Ungariei, că se oprésca intrarea loru, precum s'a intemplatu cătiva ani cu „Romanulu“ si de 2 ani incóce cu „Romani'a libera“. Sciti acuma?“

— In Nr. 174 baiatii dela „Kelet“ isi batu jocu si de espositiunea romanésca, până a nu o fi vediutu cu ochii loru. Fórte bine facu, noi le multiamimu pentru acea brutalitate, că dóra cu intiepaturi de acelea voru desteptá pe acei romani indolenti, somnurosi, aromitori, asupra carora press'a romanésca nu are nici-o inriurire; sau loru sau pietriloru. Cauta inse că lobontii din Clusiu au petrundu la momentu, că si cei din B.-Pest'a, marea inportantia a espositiunei nóstre. „De ce o faceti separat? de ce nu cu totii?“ intréba ei. Se facuse partea nóstra cu voi, sau mai bine, prin voi, fara a ne intreba si pe noi, la Vien'a in 1873 si atunci acea parte a fostu representata lunei in modulu celu mai infamu si rusinatoriu, in modu barbaru si de cersitori. Ve multiamimu de invitare.

— (41 mii de bucati) s'au adunatu până in 4 Augustu la espositiunea cea mare pura femeiesca, care se va deschide la Budapest'a in 14 Augustu a. c. cu solemnitate si pompa mare. In fruntea acelei espositiuni stá comitele Eugenu Zichy, unulu din magnatii cei mai bogati, dara si dsa avú a lupta fórte multu atátu cu nepasarea, cătu si cu multime de alte pedece, din care cauza nu si-a pregetatu a caletori in diverse parti ale tieiei, pe la sate si orasie; s'a facutu elu insusi agentu in loculu agentiloru lenesi sau nauci, a castigatu in partea sa pe o multime de dame si asia a petrundu in masele indolente; apoi fiindu-cá espositiunea este numai de lucruri femeiesci, au alesu diece dame, nu tocma din regiunile superiori ale societatiei aristocratice, ci din clasa mediocra, inse un'a cá un'a, destepte, laborioase, de tinuta eleganta si totusi inspirátorie de respectu. Cu acestu metodu ajunse com. Zichy la enormele numeru de obiecte asia, cătu localulu destinatu pentru espositiune nu le mai incapa si care venira in dilele din urma au fostu refutate.

Noi nu putem se avem pretensiunea la dieci de mii, că nu adunam dela o poporatiune de 15½ milióné; se pôte inse intempla si la noi, cá

densulu cá functionariu de stat; banii si aurulu care i-amu sapatu in gradina lănga unu prunu in timpulu cându husarii erau la bataia, inca va face vre-o câteva mii. Voi ati absolvatu scólele, vomu avea spese mai puține; ne vomu restringe cum vomu potea. Tóte le asi fi portatu si suferitu bucuru, dar se vediu eu si linti'a, grija si zelulu, cu care v'am crescutu pe voi intr'unu lungu siru de ani, intr'o clipa nimicitu, acésta me dóre. M'am bucuratu in sufletulu meu, vedindu-ve intariti in simtiemintele de Románi; si acum . . . Dar nu . . . nu se pôte. Spune-mi cá n'ai disu acele cuvinte, si eu iti voi crede!“

Tat'a care până atunci tacuse, erá cufundatu in cugete, luându o fația si unu tonu ne mai observatu la densulu, imi dise: „Daca tu, in tóta viétii ta vei mai scóte o singura data din gur'a ta asemenea cuvinte, atunci se scii, că mie inca imi va fi rusine cá'ti sum tata!“

Că dar neamulu românescu ne-a jafuitu pe noi? Dar neamulu românescu au fostu acei golani si gunóie, pe cari tu i-ai vediutu jafuindu? N'ai auditu ce diceau acei tierani, ómeni de omenia, cari ne-au imprumutatu tiundrele? Ce! unde este aceea scrisu, că neamulu românescu are se respundia pentru faptele tuturoru miiiloru?

Eu am fostu soldatu regulatu, in bataliile contra lui Napoleonu celu mare, am vediutu destule ori, cum fura chiaru soldatii regulati; daca'i infrunti, si le dieci: mei! ai grija, că aceia sunt ómenii nostri, ei iti respondu: Nu face nimicu, mai bine se iéu eu, decâtu se iéu mame inamiculu.

Nu e vorba, este fórte mare blastematia ceea ce ni s'a intemplat; dar nu este de vina nici Janculu, nici ceilalti prefecti si tribuni. De vina sunt Hatvani, Dragosiu si toti acei unguri din Abrudu, cari scrieau pe ascunsu si necontentitu, că se vina armat'a magiara. — De câte-ori au fostu lagere românesci in Abrudu, nu li s'au intemplatu unguriloru nici o paguba nici o insulta. Dragosiu cu Hatvani au venit se supuna muntii prin tradare si fortia. Acuma totu ei au se suferu urmarile. Le suferimu cu totii, durere! cei nevinovati intr'unu

se nu incapa in pavilonulu celu nou. Las' se nu incapa, mai sunt de reserva alte pavilione si vreo 18 camere si sale, in care tóte potu se incapa usioru diece mii de obiecte.

— (Suparare pentru suparare.) Confratii nostri dela „Telegrafulu“ din Bucur. s'au suparatu precum ne suparaseram si noi; inse suntemu siguri că până in primavéra ne va trece la toti. Deocamdata rogamu pe ddni colegi, cá relative la activitatea si la abstinenti'a nóstra a celoru de aici, se nu 'si faca idea cá despre abstinenti'a lipovaniloru castrati, si apoi dupace dicu că nu ne intielegu, ii mai rogamu, odata, cá se nu'si pregete a citi macaru numai desbaterile de trei dile ale conferentiei generale romanesci tinute in 12, 13, 14 Maiu st. nou aici in Sibiu, si atunci dóra ne voru intielege si nu voru mai dice că ne abtinemu. Până una alta binevoiesca a'si insemná numai urmatóriele cifre.

S'au trimisu din tóte colegiele electorali locuite de romani 158 barbati alesi intru tóta libertatea. Discussiunile prealabili in pressa au cursu vreo 3 luni. Dupa 3 dile de consultari calme, dara fórte serioase, s'au adoptatu in unanitate program'a pe care se vede că dv. nu o cunósceti, de si s'a publicatu in câteva limbi, in dieci de mii de exemplarie. Activitatea cea mai intinsa si cea mai vigorósa se comanda, se in pune natiunei in acea programa. Cititi si vedeti. Dara alegerile la dieta? Totu cu acelea ne scótetu ochii.

Ei, bine, s'a decisu, cá in 25 colegie cu majoritate romanésca in posanta, se participe toti alegatorii, cá se scótia din urna 25 deputati romani, firesce in opozitiune. Spre acestu scopu s'au adusu sacrificie cá nici-odata. Gubernulu a disu: Alegeri de romani nationalisti trebuescu inpedecate cu ori-ce pretiu si le-a inpedecatu mai pe tóte. Se pare inse că d-vóstre, acolo in Bucuresci ati si uitatu asia curendu reteveulu, maciuc'a, inchisorile de sub Lascar Catargiu. Trebuie se sciti că acelea au fostu jocuri in comparatiune cu baltagele si maciucile din Ungari'a. DV. sub Catargiu pentru ce nu ati potutu alege nici 20 deputati liberali?

In Transilvani'a din 74 colegie se pôte cá amu fi fostu in stare se alegemu in vreo 10, inse de siguru numai prin crude versari de sange, unde chiaru romani pe romani ar fi tocatu in capu. Ve placu actiuni de acestea? Cum de nu le-ati practicat dv. in cei 7 ani de domnia ai partidei conservative? Sub Cusa voda, candu generalulu Florescu puse de ve inpuscá in Augustu 1864 pe piatile si stradele capitalei cá pe nisce oi, dv. ce mai actiune ati desvoltatu?

gradu mai mare. Si apoi ce erá mai bine: se remánemu seraci? ori se invinga Hatvani si se ne spéndiure de plopi? Poi nu este adevératu ceea ce diceau eri magiarii refugiatu in cas'a lui Amosu, cá tabar'a lui Jancu a venit la Abrudu, cá si tabar'a lui Horia la a. 1784, se fure si se ucidu. — Tabar'a lui Jancu a venit la Abrudu se apere stindardulu imperatescu; a venit se apere muntii, si se scótia pe inamicu afara din munti, pentru-cá elu intrase in contra garantiei date. Cu unu cuventu, Jancu a intratu cá se'si apere esistentia, si se pedepsésca tradarea.

Me dóre si pe mine, vedendu victimele nevinovate; dar cine pôte infréná rescól'a degenerata in anarchia“.

In acelu momentu intra in odaia, cumnatulu meu Dimitrie Moga (fostu presedintu de sectiune la instantia de apelu) cu soçi'a sa, plini de tina, intr'o stare derangeata cá vai de ei.

— „Venimu din Abrudu, amu vediutu si auditu tóte, ascultati-ne:“

Cându dvóstra ati parasitu cas'a — incepú verisórá istorisirea — cá se duceti femeile si copii in biseric'a, noi eram ascunsi la dvóstra in camara; dar fiindu-cá n'ati sciutu, ne-ati incuiatu si v'ati departatu. Noi inca nu sciamu nimicu, de cele ce se intemplau in casa. — Din camara vedeamu, pe feréstra, orasiulu ardiendu; audiamu típete si gemete de moribundi; de odata s'a facutu linisce. — Atunci ve veti fi departatu. In camara erá o lada mare cu multe despartieminte; pe Moga l'am bagatu acolo, abia a incaputu, s'a asediatu la fundulu ladei, si eu l'am acoperitu cu mai multe feție de perine si rufe ce erau acolo, apoi m'am pus pe marginea ladei. Eu adeva cugetam, cá de voru veni Románi necunoscuti, se nu védia pe barbatulu meu. Usi'a camarei am incuiatu-o. Deodata se aude o larma mare prin odai, multime de voci; apoi se certau, se bateau; hatiau la mobile, spargeau unele si altele. Unu ce ingrozitoriu. M'a cuprinsu o frica mare, „Audi Moga ce se intempla prin odai?“ intrebai pe barbatulu meu. Elu adormise si horcaia cá si cându ar fi fostu in dile de pace in patulu seu.

(Va urmá.)

Comentarea legii comunale unguresci 1871.

(Urmare.)

Tiér'a Barsei, la 12 Juniu 1881.*)

Correspondentia particulara a „Gazetei Transilvaniei“.

(„La interpretarea legii comunale.“) Sub acestu titlu a aparutu in „Telegrafulu romanu“ Nr. 59 si 60 unu articlu instructivu, care se ocupa cu recerintiele, cu cari ar' trebui se fia inzestratu acelu manualu asupra interpretarei legii comunale, pentru a caruia compunere a scrisu „Asociatiunea transilvana pentru lit. rom. si cultur'a poporului rom.“, unu premiu. Autorulu articlului din cestiune vorbesce cu multa cunoscintia de cauza si dovedesce, cá insusi este unulu dintre acei juristi teoretici si practici, dela cari astépta d-s'a resolvirea corecta a problemei ce a avut'o inaintea ochiloru susu laudat'a Asociatiune cu escrierea concursulu pentru comentariulu celu mai bunu la legea comunale. Are dreptu d-sa, candu regretédia, cá dela escrierea concursulu materi'a nu s'a tractatu de locu in diaristic'a nóstra; acésta ar fi fostu de bunu indreptariu pentru aceia, cari se voru fi ocupatu cu compunerea respectivulu comentariu, si opiniunea celoru esperti, ar' fi suplinitu mancitatea concursulu scrisu, care nu contine o programa detaiata despre aceea, cá ce are se cuprinda in sine acelu comentariu.¹⁾ Din asta cauza este de regretatu si aceea, cá articulu „Telegrafulu romanu“, a vediutu lumin'a numai dupa trecerea terminulu de concursu, si astfelu atátu cuprinsulu lui, celu de o mare valóre practica, cătu si reflexiunile altora, cari ar' poté servi spre lamurirea cauzei, pentru autorii operatulu din cestiune nu mai potu avé interesu practicu; de interesu potu fi deocamdata numai pentru cei ce sunt chiamati de a censurá operatele intrate.

Lips'a de tóte dilele, mancitatea manualelor scrise in limbi straine, necunoscentia aceluor limbi d'in partea poporului nostru, apoi prim'a incercare a unei explicari in limb'a romana a legii comunale, suntu totu atâtea impregiurari, cari impunu Asociatiunei nóstre datorintia, cá la esaminarea operatelor se nu cerce dupa unu ce perfectu si completu, ci se aléga acelu operatu, care va suplini necesitatea ardenta, până la compunerea unui mai bunu.²⁾

De si apretinescu in genere cele dise in cestiunatul articlu: despre acele recerentie la cari ar' trebui se corespunda comentariulu din cestiune, totusi in cătu atinge valórea practica, ce este de a se ajunge pentru poporul nostru, séu mai bine dicédu pentru carturarii romani, prin operatulu din cestiune, voi se facu unele observari la articulu din „Telegr. Rom.“

De basa a comentariulu, sunt de acordu cu „Telegr. Rom.“, trebuie se se ia traducerea oficiósa a legii. Acést'a in fapta este cătu se pôte de buna, si intrece, încátu privesce articulu XVIII 1871, atátu in esactitate cătu si in corectitate, traducerea care s'a publicatu cá adausu la Nru. 8, 1872, a diuariulu „Albin'a“. Apoi aceea fiindu si auténtica, pre langa aceea déjà in intrebuintiare practica pre la multe oficie comunali, si din aceste motive nu se pôte delatura si supleni prin o alta traducere. Dér' tocma pentru autenticitatea traductiunei si a oficiositatii ei, nu potu fi de acordu cu „Telegr. Rom.“, cá in tectulu traducerei s'ar' poté face schimburi esentiali, d. e. a corege in locu de: „le pôte da sperantia“, — „le pôte pune in vedere“ numai pentru de a face traducerea mai corecta. Prin acést'a s'ar' vatemá autenticitatea traducerei.³⁾

Sunt de acordu cu „Telegr. Rom.“ in aceea, cá erorile de scrisóre séu tipariu trebuie rectificate. D. e. erórea de tipariu citata in „Telegrafu“, ce obvine in §. 9 art. V 1876, in testulu legii, ce se va cuprinde in manualulu de comentariu, nu trebuie se se afle. Erori de scrisóre ori de tipariu se afla in ambele legi, d. e. in testulu oficiosu alu art. XVIII 1871, la §. 22, alinea ultima „comunile“ in locu de comuneloru s. a. Astea trebuie indreptate. Sunt de acordu cu „Telegr.“, cá comentatorulu trebuie se tiena contu la explicarea legii si de acele legi ulterioare, (de densulu numai in parte citate), prin cari unii §§-i ai celoru doi articlii despre legea comunale s'au schimbatu.⁴⁾ Nu afu inse a fi practicu, d. e. la §. 3 XVIII 1871, de a insirá acele casuri de apelatiune, cari astadi in urm'a altoru legi au alta graduatiune de foru, si

*) Fiindu-cá notele care vini la acésta correspondentia ceru unu spatiu intreit mai mare decâtu este insasi correspondentia, din cause tipografice ne cauta se o reproducem deocamdata singura si numai apoi se'i urmedie notele.

Red.

nu cea cuprinsa in citatul §. 5.) Regul'a remane totu cea exprimata in acel'a, ér' esceptiunile atátu cu privire la regula de apelatiune, câtu si cu privire la alte dispusetiuni ale legii, cu valóre practica, se potu amenti la respectivele locuri in legea comunale, acolo adeca, unde s'a intemplat schimbarea.⁶⁾ De esemplu la §. 26 este de a se mentiona, cá art. XX 1876 la §. 4 lit. a) dispune, cá decisiunile privitoare la cástigarea séu in strainarea de avere comunale, apoi incheierea de contracte arendatitii preste 6 ani, in fine luarea de imprumuturi, dela atari cetati, cari si-au perdutu dreptulu de jurisdictiune, se se substérna spre aprobare nu municipiului, ci ministrului.

Apoi la §. 54, unde se dice, cá asupra recurselor in contra decisiuniloru comisiunei verificátore, decide municipiulu, trebue indicatu, cá conformu art. VI 1876 §. 58 lit. b. acum decide asupra acestoru recurse comisiunea administrativa a municipiului. Asemenea trebue facuta mentiune la §. 106 si 107, cá conformu art. XX 1876, asupra recurselor dela cetati, cari 'si-au perdutu jurisdictiunea, decide ministrulu, ér' nu municipiulu.

Totu asia la §. 27 ori 31 art. XVIII 1871, se póte spune, cá amesuratu §-lui 58 art. VI 1876, recursele in contra acelor decisiuni ale comunei, cari se facu prin singuratici, mergu acuma la comisiunea administrativa si de acolo la ministru. La §. 24 art. XVIII 1871, se potu aplicá schimbarile facute prin art. XX 1877 si cu privire la apelatiune se póte spune, cá acuma asupra apelatiuniloru dela scaunele orfanali in a dou'a instantia nu decide municipiulu, ci comisiunea administrativa.

Astfelu se potu insirá inpartite dupa loculu loru esceptiunile, ce se voru fi facutu prin legi ulterioére dela regul'a generale. Nu sunt de acordu cu autorulu articolului din „Telegrafu“ nici in acelu punctu, cá concursulu scrisu de Asociatiune nu ar admite, cá opulu se fia mai mare de 7—8 cóle, ci eu credu, cá acést'a marire s'a stabilitu, aproximativu cá minimale.⁷⁾ Pentru aceea nici nu afli motivu indestulitoriu in acést'a impregiurare de a opri pe autorulu vreunui comentariu la legea comunale,⁸⁾ pentru cá operatulu se nu fia prea mare, se nu adune legi referitoare la comuna. Din contra sunt de parere, cá fara de acést'a nu se póte face unu manualu de lege comunale, asia dupa cum au lipsa de acel'a carturarii nostri dela sate, cari nu posedu colectiunea legiloru tieriei si a ordinatiuniloru ministerieloru de resortu, ce in sine forméza astadi déjà o mica biblioteca, si asia dupa cum pretinde insusi „Telegrafulu“, cá adeca comentariulu „se puna pe poporulu nostru romanu in positiune, cá elu pe terenulu, putemu dice vastu, alu legiloru si dispositiuniloru privitoare la autonomi'a comunale, se ajunga a poté cuprinde cu mintea s'a integulu materialu si valórea interna a fiacarei dispositiuni din legea comunale: pentru cá astfelu poporulu se-si scia indreptá actiunea sa cu sigurantia pe terenulu autonomiei comunale.“⁹⁾

Spre a ajunge acestu scopu, d. e. §. 2 art. XVIII 1871, potése-va óre esplicá, fára de a introduce in comentariu dispositiunile deosebiteloru legi si ordinatiuni, cari impun comuneloru obligaminte speciale cu privire la administratiunea de statu si municipale? Atari dispositiunii se afla d. e. in art. XIII, XIV, XV, XVIII 1876, a caroru cunoscintia este de neaparata trebuintia acelu sateanu, care vrea se scia, cá ce drepturi si ce obligamente are comun'a sa in statu, de-unde apoi respectivele dispositiuni din legile speciali, trebue cuprinse in comentariulu legii comunale. Asemenea nu va poté esplicá §-ulu 11 art. V 1876 fára ajutoriulu art. L 1879 „despre indigenatu“.¹⁰⁾

Atatea spre lamurirea opiniuniloru. — Incheiu, laudandu bun'a intentiune a autorulu articolului desu mentionatu din „Telegr. Rom.“ de a continuá, cu tractarea speciala a singuraticeloru institutiuni din legea comunale.¹¹⁾ D-s'a va face prin aceea unu prea bunu servitiu publiculu romanu. Scris'am si eu, sine ira et studio.

Unu membru alu unei reprezentantie comunale.

Adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu in Sibiu.

Anunciu.

Onorabil'a Directiune centrala a caliloru ferate reg. u. de statu, la cererea facuta de aici, a binevoitu a ne transmite unu numeru considerabile de asia numite bilete de legitimare, spre a potea

caletori pe tóte liniile (cu esceptiunea trenurilor accelerate) cu pretiuri scadiute; si anume cu biletu intregu de cl. III in cl. II si cu jumetate pretiulu biletulu de cl. II in cl. III. Aceste pretiuri s'au ficsatu pentru trenurile de persóne; éra pentru trenurile amestecate, care duc si marfa, cu pretiulu jumetate dela cl. I se póta caletori in cl. II.

Totu acést'a favóre o au si la intórcere dela Sibiu. Dar biletulu de legitimare trebue se-lu presinte fiacare la gar'a de unde pléca, se-lu arete si in decursulu caletoriei, daca i se va cere. Biletulu de legitimare pe calile ferate ale statulu are valóre pentru caletori la adunarea generala din Sibiu, dela 22 Augustu pana inclusive in 5 Septembrie.

De aceea si favóre se potu bucurá caletorii si pe prim'a cale ferata transilvana, inse numai din 25 Aug. pana in 3 Septembrie inclusive, cá-ci dela onorabil'a directiune a acestei cali ferate s'a primitu unu numeru egal de bilete.

Subscrisul birou alu comitetulu a inpartitu cele mai multe bilete de legitimare pe la domni directori ai despartimenteloru Asociatiunei transilvane, éra pe unde nu s'au organisatu despartimente, s'au trimisu din trensele la barbati zelosi din respectivele tinuturi.

Totu-odata se face cunoscutu, cá bilete de legitimare se dau si de adreptulu din cancelari'a Asociatiunei.

Sibiu, in 9 Augustu 1881.

Biroulu comitetulu Asociatiunei transilvane.

Sciri mai nóue politice.

— Ungari'a si Croati'a. Ur'a si urgi'a dintre unguri si croati devine totu mai intensiva, anume din sciut'a cauza cu Fiume. Poporatiunea din acelu portu maritimu este fórté turburata. Cea slava tine la Croati'a, cea italiana la Ungari'a; demonstratiunile nu mai incetédia. Unii alérge cu deputatiuni la Agramu, ceilalti la Bpest'a. Alegerile croatiloru, pana si cele municipali esu in maioritatea loru opositionali fácia cu Ungari'a, éra plebea, masele din Agramu si de airea, sunt asia de inversiunate, in cátu cá de o luna incóce esu pe furisii la calea ferata si arunca cu petrii asupra vagóneloru de clasa I si II. Mai multe mesuri ale gubernulu luate spre infrenarea acelor fapte barbare au remasu pana acum vane in lupt'a cu pasiunile turbate. Scurtu, croatii nu voru se dea ungoriloru portulu Fiume cu nici-unu pretiu, si acést'a tinuta a loru nu are trebuintia de comentariu. Scopulu croatiloru este pe fácia cá si alu ungoriloru, si omu se fia, care se'i póta impacii vre-odata. Press'a de ambele parti sufla in focu cu foi inflati.

— In Austri'a relatiunile dintre germani si cechi in locu de a se calmá, s'au inveninatu si mai multu. Germanii austriaci au inceputu se céra ajutoriulu Germaniei mari contra popóraloru slave; cu acést'a inse ei isi dau pe fácia pangermanismulu loru; cu alte cuvente, dorinti'a de a sparge monarchi'a austriaca si a se incorporá elementulu germanu la Germani'a cea mare, inse cu planulu rezervatu, cá dupa aceea se se arunce cu poteri unite asupra tuturoru tieriloru si popóraloru dintre Carpati, Dunare, Balcani si pana la mari.

Imperatulu Germaniei vine mai in toti anii la apele minerali dela Gastein, éra Maiestatea sa imperatulu Austriei ii face acolo regulatu visita in tóte verile. Asia se intemplá si asta-data pe la inceputulu lunei, totu cu cordialitatea de mai inainte. De aci octogenariulu imperatu veni in 6 Augustu la Salzburg in visita la tinerii casatoriti archiducele principe de coróna Rudolfu si soci'a sa. Aci Maiestatea sa fu primitu nu numai de cátra tener'a parechia, ci si de cátra fratele imperatulu nostru archiducele Ludovicu Victoru, cum si de cátra marii duci ai Rusiei Sergiu si Paulu, carii se afla acolo cá óspeti. Dupa prandiu augustele persóne plecara la Hellbrun, unde luara the'a.

Intr'aceea imperatulu nostru trecu in München capital'a Bavariei, unde conveni cu verulu si bunulu seu amicu regele Albert din Saxoni'a, carele inca venise acolo, cá se védia pe tenerulu rege alu Bavariei, carele inse este unu omu pe cátu de luminatu, pe atáta si hipocondru sau misantropu, in cátu fuge de ómeni, si sunt prea puçini aceia, cari se'i póta face pe voia. De acolo imperatulu nostru merse in Tirolu pana pe la Bregenz. Se póte inse, cá pana ce se scriu acestea. Mai sa va fi la Miscoltiu in Ungari'a, spre a asistá la manevrele mari, care se facu estimpu in aceea parte a tieriei.

Acelea conveniri de monarchi dau politiciloru de cafenele materia bogata de a combiná si a predice câte si mai câte evenimente mari; apoi

indesiertu protesta press'a oficiósa, cá Dómné feresce, monarchii nu calatorescu unii la altii cu scopuri politice, ci puru si simplu cá si alti muritori, cu scopu de a innoi amicitia vechia, a mai uitá de griji, a se recreá. Prea bine, asia se fia; numai apoi nu se pricepu mai virtosu dóue lucruri: cá budgetulu armatelor crece neincetatu, pe fia-care anu, in tóte staturile europene, precum si cá press'a germaná inpinge din nou si cu tóte poteri migratiunea germaniloru cátra Ungari'a, Romani'a si spre totu resaritul europénu. Camu dóue sute mii de nemti dicu ei cá trecu pe fiacare anu in Americ'a si Australi'a; se nu se mai suferé migratiunea preste marea atlantica, ci se fia deturnata spre resaritu. De aceea chiaru si conservativulu „Timpulu“ dá alarmu in Nr. 161 candu reproduce unu articlu fórté in pertinentu din „Berliner Boersen-Courier“, in care se face inca si pretensiunea nerusinata, cá statulu Romaniei se platésca din spelele de transportu, éra pe poporulu romanescu ilu descrie cátu se póte mai scárnavu. Dara „Timpulu“ isi dá in petece cu reflexiunile sale brutali asupra gubernulu actuale. Elu uita adeverulu fórté bine cunoscutu generatiuniloru actuali, cá incependu dela a. 1860 in vre-o trei ani tocma proprietarii mari conservativi au esitu chiaru si in camer'a legislativa cu proiecte de lege, care aveau de scopu a colonisá cu germani anume in judetiele Vlasce'a, Jalomiti'a, Brail'a, Buzeu mai multe mosii, cá unii au si colonisatu in adeveru, numai cátu acelea colonii nepotendu suferi clim'a si ap'a, au disparutu (vedi analile statistice de Martianu si actele camerei din Munteni'a). Si apoi pe jidovii din Moldov'a cine i-au adusu si cine i-au inmultitu preste mesura? Proprietarii mari si numai aceia, in buna intielegere cu gubernulu lui Michailu Sturdza cu consuli poteriloru respective.

Dupa noi colonisarea in Romani'a si in Orientu nu se mai póte face cá pe furisii, precum voiesce press'a nemtiésca, ci numai prin cele mai crunte versari de sange, prin resboie de exterminare, in lupt'a cea mai desperata pentru existenti'a. Nemtii aru trebui se scia, cá nicairi in tierile danubiane si in totu triánghiulu iliricu nu existe unu palmacu de pamentu, care se se póta dice cá ar fi res nullius, ci totu teritoriulu este proprietatea locuitoriloru ei. Se'si trimita Bismark pe miliónele de socialisti totu in Americ'a, in Australi'a si in vreo 12 mii de insule, pe unde lipsescu locuitorii cu totulu, in cátu nici patru sute milióne de ómeni nu ar fi de ajunsu spre a le inopora, macaru numai pre cátu este inoporata Turci'a.

In Franci'a poporulu intregu se prepara pentru nouele alegeri parlamentarie pe 21 Augustu. Frumosu mai este cerculariulu respectivu, alu ministrului Grevy, in care se declara cu tóta solemnitatea, cá gubernulu republicei nu pune nicairi nici-o candidatura, dicundu cá nu are nici o trebuintia de a'si asigura partid'a, fiindu-cá nu tine la nici-una, ci stá preste purtide, apoi se ésa maioritaea ori-cum va esi, nu'i pasa, cá nu ambi-tiunédia poterea, daca i se va da de cátra natiune, o va primí éra, daca nu, se va retrage. De aceea se dete prefectiloru ordinu strinsu sub pedéps'a destituirii rusinóse, cá se nu cutedie e'si viri nasulu in alegeri, se lase in buna pace pe alegatori, cá se votiede care cum ii place.

Vedi acést'a este libertate, éra nu satir'a libertatiei din Ungari'a, Bulgari'a si Russi'a.

— Din Angli'a. Anglii o patu cu irlandii si anume cu partid'a cunoscuta sub nume de Feniani intocma cum o pate si Russi'a cu nihilistii sei. Sataniculu planu de a nimici corabii, cetati si pe classile superiori ale aristocratiei prin machine infernali sau asia numite bómbe cu dinamitu, se adeverescu pe deplinu. A fostu o adeverata providentia pentru Angli'a, cá auctoritatile publice din Americ'a septemtrionala au notificatu la Londr'a de timpuriu, cá pe teritoriulu republice s'au preparatu multime de machine infernali, destinate a se incarcá pe corabii si a se transportá in Angli'a cu scopu cá se arunce in aeru si se nimicésca totu ce au anglii mai bunu si mai scumpu in tier'a loru. Éta unu metodu nou de a portá resboie nationali! Metodu fórté barbaru, elu inse corespunde la natur'a tiraniei, sub care gemu irlandii de atátia secolu.

— Din Russi'a publicistii voru se scia neasemenatu mai multu decâtu este in realitate, care in sinesi e trista destulu, pentru-cá se ajunga la toti cáti nu alérge pe fiacare óra dupa sciri noue. Dupa atatea catastrofe petrecute in St. Petersburg, imperatulu Alexandru III se mutá deunadi cu famili'a s'a pe unu timpu la Moscva, vechi'a capitala a Rusiei, prototipulu rusescu si

totuodata alu orthodoxiei. Tine-te acum! Tóta press'a européna si mai alesu cea austro-ungurésca incepù se strige: Éca puterea russésca dispare din Europ'a si se retrage in Asi'a. Cá si cum capital'a Moscva ar fi in Asia. Intr'aceea scirile din urma ne asigura, cà imperatulu si imperatés'a revenira la St. Petersburg fara nici-unu accidentu neplacutu. Intru altele, prefaceri mari se intempla in Russi'a. Generalulu Ignatieff renumitul diplomatu dela Constantinopole, in calitatea sa de ministru jóca astadi in Russi'a o rola, ce se póte asemena in càtuva cu rol'a lui Gambetta din Franci'a. Fiacare tinde la reforme radicali, unulu in sensulu monarchicu, celalaltu in sensu republicanu.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

Nru. 13—1881 XII.

Stimata redactiune!

Motto: Dorire-asii dupa mórte
Se n'vii la dieci de ani,
Si-atunci se vedu, ce sórte
Au fratii mei romani!

A. M.

Avemu onórea a Ve tramite aci sub ./. in alaturare list'a oferteloru incurse la acestu subcomitetu cercuale prin staruinti'a oficialiloru aceleia in favórea redicandului monumentu la momentulu neuitatulu nostru poetu incununatu Andreiu Muresianu, cu acea respectuosa rogare, cá se benevoiésca Onorat'a redactiune a o publica. spre esemplu si imitarea altora, in colonele foiei pretiuite, ce redigeti.

Dein Siedinti'a subcomitetulu Asociatiunei.

Desiu la 17 Iuliu 1881.

Gabriele Manu,
directoru.

Petru Muresianu,
secretariu.

List'a contribuitoriloru maritimóse in favórea monumentulu laureatulu nostru poetu Andreiu Muresianu din despartimentulu XII alu asociatiunei in Desiu si juru:

Sp. dd. Gabrielu Manu advocatu si jude prim. in pens. 2.—, Vasiliu Hossu judecatoriu regescu 2.—, Augustinu Munteanu advocatu 2.—, Joane Vele protopopu g.-c. 2.—, Florianu Hatosu archivariu la cartile funduarie 1.—, Georgiu Gradoviciu candidat de advocatura 1.—, Alesandru Racoltia asesoru orfanalu 1.—, Vasiliu Muresianu executoru de dare 1.—, Georgiu Popu oficialu reg. de dare —.50, Alexiu Hossu subjude reg. —.50, Alesandru Cheresiesiu candidat de advocatura —.50, Alexiu Bogdanu cancelistu 1.—, Stefanu Galea executoru jud. r. cerc. —.50, Petru Muresianu espeditoru jud. r. cerc. 1.—, fiic'a acestuia Cornelia Julia Muresianu —.50, Joane Cherebetiu teologu absolutu gerleanu —.50, Gavrilu Iliesiu —.30 cu totii din Desiu. Joanu Germanu preotu g.-c. in Sombatelicu 5.—, Vasiliu Cassa protopopu g.-c. in Cheseiu 1.—, Alesandru Gelneru protopopu g.-c. in Valea-grosiloru 1.—, Joanu Buzara proprietariu in Mogógia 1.—, Georgiu Cupsia preotu g.-r. in Mogógia 1.—, Gavrilu Cupsia proprietariu in Mogógia —.50, Ilie Centea preotu g.-c. in Chiuesci —.50, Stefanu Rebrénu preotu g.-c. in Mic'a —.85, Poporulu din Benediugu —.75, Iuliu Timofi not. cerc. 1.—, Gregoriu Juga not. cerc. in Negrilesci 1.—, Tanasie Chindrisiu —.39, Joanu Burzo I. Filipu —.20, Tanase Burzo in Suciu sup. —.50, comun'a Sanmarghita 2.50, Joanu Banciu preotu gr. cat. in Pinticulu romanu —.50, Joanu Vajda 1.—, Joanu Cipu concipistu la oficiulu pentru mesurarea competintieloru reg. —.50, Simionu Popelea oficialu de dare reg. —.50, Gavrilu Cupsia protocolistu comitatensu 1.—, Joanu Popu tipografu 1.—, Joanu Tohati scrietoriu comitatensu —.20, Jacobu Filipu supravigilu financiaru —.50, Alesiu Stupariu vigilu financiaru —.50, Alesandru P. Papiu vigilu financiaru —.50, Iuliu Munteanu practicantu de dreptu —.45, Simionu Corpodeanu contabilu orfanalu —.10, Josifu Hrioru scrietoriu advocatiale —.50, Vasiliu Vasiacu cancelistu politianu —.50, Petru Anca presiedinte la sedr. orf. 1.—, Joanu Muresianu not. cercuale in Creminea —.50, Pavelu Munzatu proprietariu in Suaresiu —.50, Gavrilu Sliam notariu cerc. in Magogia —.50, Stefanu Bosioru propriet. in Cheseiu —.50, Theodoru Gavrusiu not. cerc. in Mai'a —.40, Unu X —.20, Simionu Rusu colectoru in Fodor'a rom. —.20, Teodoru Prodanu scrietoriu la oficiulu silvanalu din Oc'na Desiului —.20, Arsente Ciceu propriet. in Magogia —.25, Nicolau Muresianu scrietoriu la inspector. de dare —.15, Pompeiu Hossu 2.—, Joanu Muresianu cancel. 1.—, Din Cascáu prin Petru Cherebetiu preotu gr. catolicu 1.59, Vasiliu Clutoste din Corneni 2.—. Sum'a 52 fl. 34 cr. v. a.

prin Alexiu Bogdanu si Petru Muresianu,
colectanti.

Multu Stimat Dle Red.!

In Nr. 58 alu „Observat.“ a-Ti binevoitu a publicá multiamit'a publica tramisa de mine, in care inse s'a stracuratu o mica eróre de tipariu si anume: Sofi'a Romanu, Krempels otelieriu, Johann Wagner cococariu, Georgiu Gollianu comerciante si André Wilhelm otelieriu au contribuitu unulu câte 30, si nu 10 cr.

Pentru legitimarea mea Ve rogu a indreptá acésta eróre. Dupa publicarea respectivei multiamite publice au mai contribuitu p. t. domni Joanu Florea asessore la sedr. orf. in Fagarasiu —.40, N. N. subjude reg. —.40, si Jacobu Morariu comisariu de catastru —.50, carora subscris'a directiune asemenea le esprima cea mai sincera

multiamita. Deci venitul curatu alu Maialulu pàna asta-di e 46 fl. 74 cr. v. a.

Ohab'a, in 1 Augustu 1881.

Directiunea scólei granitieresci:
Arseniu P. Bunea,
invetiat. dirig.

Sciri diverse.

— (Hymen.) In 8 Augustu a. c. d-lu Joanu Cherebetiu, teologu absolutu de Gherla si-a serbatu in Deesiu cununi'a sa cu d-siór'a Cornelia Tulia Muresianu. Multi fericiți ani!

Bibliografia.

— Legea comunala sau articlii de lege VIII. 1871 si V 1876, anuntiatu in Nr. preced., are pretiulu 1 fl. v. a. pe locu in Brasiovu, 1 fl 10 cr. 1 exemplariu trimisu cu post'a, ceea ce noi numai acum aflaramu dela editori. O recensiuone anuntiatu dela unu jurisconsultu o vomu potea publicá numai in Nr. viitoriu.

— Fragmente din istori'a romaniloru de Eudoxiu Baronu de Hurmuzaki. Editiunea Ministeriului culteloru si alu invetiaturiloru publice. Tom. I, cu portretulu lui Eud. Hurmuzaki. Bucuresci, 1879. Din stabilimentulu pentru artele grafice: Socecu, Sander et Teclu.

— Ritualu sau Explicarea rituriloru sacre ale bisericei gr. cat., pentru catechetii scóleloru poporale si tinerimea dela scólele mai inalte; compusu de Joanu Borosiu licentiatu in s. teologia morala si pastoralu, v. notariu si asesoru consistorialu. Aprobatu de episcopi'a Lugosiului. Lugosiu 1881. Tipografi'a lui Carolu Traunfellner. Pretiulu 1 fl. v. a.

— Veniaminu Costaki metropolitu Moldovei si Sucevei, epoc'a, viét'a si operile sale 1763—1846. De Andreiu Vizanti profesorulu la universitatea din Iasi. Memoriu cetitu cu ocaziunea solemnitatei deschiderii cursuriloru dela universitatea din Iasi pe anulu scol. 1880—81. Spiritu cu mai multe explicatiuni si anexe. Iasi 1881. Tipo-litografi'a Buciumului romanu. Pretiulu 4 lei.

— Telefoni'a electrica de C. Floru oficianu superioru telegrafo-postalu, dirigintele oficiului postalu Giurgiu. Uvragiu ilustratu cu 30 figuri intercalate in textu. Bucuresci 1881. Tipografi'a Alesandru A. Grecescu, piati'a teatrului Nr. 4.

— Despre migratiunea animaleloru. (Conferintia tinuta la clubulu profesoralu din Craiov'a, in sér'a de 26 Februariu 1880, locupletata si ilustrata cu figurile migratóre si emigrate, mai púcinu cunoscutu). De S. C. Mihalescu profesorulu de sciintiele naturali, la liceulu din Craiov'a. Craiov'a. Tipo-litografi'a nationale Ralianu Samitca. 1881. Pretiulu 1 leu.

Post'a redactiunei.

— Bandulu de Campia 2 Aug. Intocma precum voiti, vi s'au trimisu toti Nrii din semestrulu II spre a ve informa nu numai despre rezultatele alegeriloru si de progresele expozitiunei, ci si de alte afaceri prea interesante. Toti dd. abonati càti mai prenumera in cursulu acestei luni, primescu dela Nr. 53.

— Siugatag in Marmati'a. S'a indreptatu de doue-ori. Reclamatiiunile se facu franco in scrisori deschise.

— Sepsu St. Giorgiu. Tocma din Secuime este prea de doritu, cá se vina obiecte càtu se póte mai multe, macaru o miie.: Garele Feldiór'a, mai incóce Seghisiora si M. Osiorheiu, nu sunt departe.

— Brasiovu. Dela Sacele, Covasn'a, Branuri, Zernesci se astépta indiecitulu mai multu decâtu s'au anuntiatu. Dóra nu voru se remana in cód'a Margineniloru.

— Abrudu, Campeni. Numai atàta? Ce v'au casianatu?

Exemplarie dela 1 Iuliu adeca incependu semestrulu II cu Nr. 53 mai avemu, si toti dnii abonati càti mai vinu in cursulu acestei luni, le primescu intregi. Pretiurile se vedu in fruntea fiacarui Nr. Edit.

Pretiurile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la 5 Augustu st. n. in Sibiu:

Grân, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	7.20—8.—
Grân, amestecat	1 „	6.——6.80
Secara	1 „	4.40—4.80
Papusiou	1 „	4.——4.40
Ordiu	1 „	—
Ovesu	1 „	2.60—3.—
Cartofi	1 „	1.60—2.—
Mazare	1 „	8.50—10.—
Linte	1 „	10.—12.—
Fasole	1 „	4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—36.—
Untura (unsóre topita)	50 „	35—36
Carne de vita	1 „	46—48
Oua 10 de	1 „	—15

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a in 7 Augustu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	117.95	117.85
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	93.30	93.25
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	110.75	110.50
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	97.40	97.50
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	135.—	135.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	100.—	99.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	98.25	98.—
Obligatiuni urbariale temesiane	98.—	98.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	98.—	97.25
Obligatiuni urbariale transilvane	98.50	98.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.50	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimiei de vinu	98.—	97.50
Datorie de statu austriaca in chartie	78.—	78.—
Datoria de statu in argintu	78.25	78.—
Rent'a de auru austriaca	93.80	93.75
Sorti de statu dela 1860	132.20	132.50
Actiuni de banca austro-ung.	830.—	835.—
Actiuni de banca de creditu ung.	360.75	361.25
Actiuni de creditu aust.	356.50	356.60
Serisuri fonciari ale institutulu „Albin'a“ dela Sibiu	—	99.20
Galbini imper.	5.53	5.53
Napoleonidoru	9.32	9.31
100 marce nemtiesci	57.30	57.30

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

7 Augustu st. n. 1881.

Obligatiuni rurali din 1880 convertite cu 6%	1. 100.— b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„ 108.— „
Obligatiuni dominiali convertite cu 5%	„ 92.— „
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	„ 102.50 „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„ 100.50 „
Inprumutulu municipalu alu capitalei din 1875 cu 8%	„ 107.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„ 64.60 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„ 102.30 „
Prioritati cu 8%	„ — „
Actiunile bancei nat. rom. de 500 franci	„ 1635.— „

Vendiare de casa.

Casa incapatória, Poschengasse Nr. 1 in Sibiu, este de vendiare din mana libera sub conditiiuni avantagióse.

A se intielege acolo cu proprietarésia. (29) 2

Nr. 10—1881.

Concursu.

Pentru 8 tineri, cari dorescu a fi aplecati la maiestria din partea Reuniunei sodaliloru romani din Clusiu, pe bas'a §-lui 6 din regulamentulu Reuniunei, subscris'a comisiune prin acésta eserie concursu.

Dela concurenti, cari potu fi ori din care parte a Transilvaniei, cu preferintia inse din partea nordica si vestica, se cere:

1. Carte de botezu, cà au etatea de 14 ani, si cà sunt de origine romani.

2. Atestatu cà au cunoscintiele, ce se predau in scólele primarie, si pre langa limb'a materna posedu si elementele unei limbe straine (germana sau magiara).

3. Se produca obligatiune dela parinti sau tutori, cà-i voru lasá in totu tempulu statoritu la maiestrulu, unde 'iau asiediatu comisiunea, si cà in casu de lipsa, 'i voru provedea cu inbracamente, éra la casu candu i voru luá dela maiestrii, voru reintórcu Reuniunei tóte spelese.

4. Elevii se voru asiediá la maiestria, la dorinti'a lor, ori si in care cetate a Transilvaniei, mai cu preferintia inse in Clusiu, pentru a potea fi supraveghiati din partea comisiunei, conformu regulamentulu.

5. Concurentii au de a produce atestatu legale despre paupertatea parintiloru lor.

6. Acei concurenti, cari din caus'a departarei nu se potu presentá inaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestatu medicale despre desvoltarea corporala si integritatea organeloru.

Intre mai multi concurenti se voru preferi conform §-lui 20 din regulamentu:

a) Pruncii dela sate, despre cari se póte presupune, cà in urm'a necsului loru familiaru eventualmente se voru asiediá cá maiestrii in comun'a lor natale, sau in alta comuna rurala.

b) Intre conditiiuni egali, voru fi preferiti orfani de ambii parinti, cu deosebire cei de tata.

c) Intre diversele maiestrii la care dorescu a fi aplicati, se voru preferi aceia, cari dorescu a fi aplecati la rotaria, fauraria, butnaria, meseria, carpentaria séu lemnaria, cococaria, cismaria grósa, pelariaria, curelaria si funaria.

Suplicele instruite conformu acestui concursu, sunt de a se substerne la presiedintele acestei comisiuni in Clusiu, pàna in 10 Septembrie st. n. a. c., candu cei ce se voru presentá in persóna, se voru si esaminá prin comisiune conformu regulamentulu, si dupa aceea se voru asiediá pe la muiestrii, pe cari i platesce comisiunea conformu contractulu, ce se va inchiiá cu respectivii maiestrii.

Comisiunea Reuniunei sodaliloru romani din Clusiu, incredintiata cu asiedierea invetiaceiloru romani pe la maiestrii.

Clusiu, in 5 Augustu 1881.

Basiliu S. Podóba, **Dr. Aur. Isacu,**
capelanu gr.-cat. si pres. notariu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Krafft.**